

Lina Selander "Around the Cave of the Double Tombs"

Nu finns det två: en film och en bok. Lina Selander har givit dem samma titel: "Around the cave of the Double Tombs". Jag tror man måste se dem som *ett* arbete, en pågående undersökning av en arbetsprocess, konstnärens hanterande av ett material i olika format och medier. Ett försök att tydliggöra både den situation som skildras och själva de konstnärliga metoderna. Enligt Lina Selander ville hon helt enkelt se vad som hände när materialet fick en annan form, när hon gjorde andra val. Så detta är en process snarare än en bok *om* en film, snarare än en bok *och* en film.

Det finns en öppenhet, och en generositet i detta. Och ett sätt att peka mot en arbiträr aspekt i den konstnärliga processen. Verken är inte definitiva, det finns alltid andra bilder. Det finns andra ord och andra sätt att tala.

Titelns dubbla gravar är belägna i Ibrahimimoskén i Hebron. Abraham och Saras gravar, en helig plats för såväl judar som muslimer och kristna. En plats som i sig rymmer en dubbelhet, till hälften moské, till hälften synagoga.

Den yttre ramen kring verket är vägen till moskén, en väg förbi ett antal kontrollstationer och spärrar, den sista inne i själva moskén. Bilden av denna sista spärr är förvirrande, vad vi ser liknar en förbränningsugn eller en sopcontainer. En plåtkonstruktion med två blinda öppningar.

Vägen till moskén går genom en stad som är delad, både på ytan och i olika skikt ovanpå varandra. Vi rör oss på botten, både bokstavigt och i en mer överförd betydelse. Detta är en väg och en plats som är ett bottenskikt. Kameran är riktad uppåt, mot ett nät spänt mellan huskropparna, mot vad som känns som en vattenytta. Vi går som under vatten, det är den sortens bild man ser om man simmar under vatten och tittar uppåt mot ytan. Bilderna är förvirrande, men på ett annat sätt än stillbilden från moskén. De är till en början svåra att läsa av, att orientera sig i. Det ovana perspektivet och kamerans instabilitet skapar en skavande känsla av något som inte passar ihop. När man förstår vad man ser blir man förfärad. I avsaknaden av fast mark under fötterna framstår vattenytan som det enda reella. Nätet, uttrycket för den horisontellt delade staden, är vad som är fast och verkligt i detta bottenskikt.

Mot nätet avtecknar sig siluetter av föremål som israeliska nybyggare kastat ner mot den palestinska befolkning som bebor detta bottenskikt. Föremålen avtecknar sig svarta mot himlen ovanför, den som vi är avskurna från. Detta är filmens enda rörliga sekvenser, samtidigt påminner även de om stillbilder, om den sortens fotografi som inte egentligen är fotografier, utan vad man kallar fotogram, bilder som uppstår om man belyser ett föremål placerat på ett ljuskänsligt papper, en metod som inte går vägen över en kamera och ett negativ, ett direkt avtryck, en sorts mer direkt indexikalitet om man så vill. På det fotografiska pappret avtecknar sig föremålen vita som bränmärken, de är frånvarande men har lämnat sitt märke direkt i materialen. I filmens rörliga sekvenser vandrar vi under ett slags inventerade fotogram, inte vita

men svarta avtryck, en serie svarta tecken som formar sig till en ordlös och våldsamt text.

Filmen består av stillbilder, text och rörliga bilder. I boken uttrycks skillnaden mellan stillbild i form av fotografi, och stillbilder ur det rörliga materialet, främst i en skillnad i estetik. Även som stillbilder har filmens bilder en flyktigare kvalitet. Den text som de tidigare rörliga bilderna skapar, lägger sig närmare de mellantexter som finns kvar från filmen. Den pendelrörelse mellan stillbild och rörlig bild som konstituerade mycket av filmens rytm är i boken ersatt av en pendelrörelse mellan olika språk.

Filmen är stum, oavsett format finns en gemensam tystnad.

Filmen är plågsam, man värjer sig. Man kan inte ta emot all denna smärta. Ens liv är tillräckligt komplicerat ändå, den här erfarenheten kan jag inte dela. Den är inte vad man behöver, strängt taget behöver man en sandstrand och en vattenyta att titta upp emot, en yta där solen skiner igenom. Ändå tar de här bilderna sig in på ett sätt som mediebildernas slentrian inte förmår, något slags möte uppstår. I avsaknaden av de förväntade bilderna blir något synligt.

Det är en plågsam film, men film är per definition förförisk. All rörlig bild har ett element av attraktionskraft, den drar blicken till sig, man vill se. Kanske är det så enkelt som att man vill se vad som händer sen, kanske har det inte något med narrationen att göra, kanske är det själva rörelsen i sig som har en kraft. Ett otal filmmakare har sökt undkomma det förföriska, byggt in hinder, komplicerat narrationen, avslöjat processen, hindrat identifikation och fiktion. Marcel Broodthaers drömde om en film utan rörelse.

Kan en bok vara en film utan rörelse? Lina Selander säger om sin bok att hon ville få materialet att "stanna" och få en kropp.

Kroppen, liksom objektet, innebär alltid, som bekant, en komplikation.

Boken har en annan tyngd. Den har en kropp som liksom gör ens egen kropp mer närvarande. Man måste hantera en bok. Man måste hålla den, bläddra i den, läsningen är inte given. Och den här boken bjuder motstånd. Den har ett slags strävhet. De oskurna kanter som vanligtvis placeras inne i ryggen är istället vända utåt mot läsaren. Det går inte att snabbt bläddra igenom sidorna, man kan inte ersätta filmens rörelse med det slags rörelse som uppstår när man med hjälp av ett tumgrepp snabbt scannar igenom en bok. Om filmen är ett slags resa, som man kan välja att utsätta sig för, välja att följa med på, är boken i mycket högre grad ett eget arbete att utföra. Den givna narrationen saknas, man kan öppna boken i mitten och bläddra baklänges. Man kan möta bilderna i den ordning man vill eller låta slumpen avgöra. Man kan hoppa över, man kan välja att stanna länge inför en bild och avstå från andra. Boken saknar filmens givna rytm. Ansvar för upplevelsen, och för berättelsen, är överförd på läsaren.

Kanske är det det som blir synligt när konstnären valt att överföra materialet till en bok, att ansvaret vilar på betraktaren? Både för läsningen och för seendet.

Det finns en dubbelhet här: boken tvingar mig närmare materialet, tvingar mig att hantera det mer direkt, samtidigt är det tydligt att den på ett plan håller mig utanför på ett annat sätt än filmens flöde, hur fragmentariskt det än är.

Lina Selander talar i en text om ett ännu ej realiserat projekt om filmens projicerande, framåtblickande, alltid på något sätt hoppfulla funktion. Så vad händer med denna funktion när hon överför materialet till ett annat medium? Boken är ett objekt, liksom filmen ett dokument, men utan den hoppfulla funktion hon talar om. Blir boken ett slags lämning – utan den tröstande flyktighet som rörlig bild alltid har? Film är alltid en verklighet som försvinner när man drar ur sladden, släcker projektorn. Ett objekt blir kvar, hävdar sin existens på ett annat vis.

Det bottenskikt av verklighet som Lina Selander undersöker i sitt verk är en plats utan framtid, utan hopp. Är det därför filmkameran rör sig så tveksamt, ryckigt och osäkert? Är den rörliga bildens framåtblickande funktion helt enkelt inte möjlig här?

Och den rörliga bilden måste bli text, eftersom det här är ett verk om berättelsens omöjlighet, omöjligheten av att visa, att säga något om denna plats, och om nödvändigheten av att ändå försöka.

Helena Holmberg, Rönnells antikvariat, 11 dec 2010